

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-04-11

HSN 1310-1129

Handläggare:
Lena Johnsson

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2014-05-20, P 23

Svar på skrivelse från Helene Öberg (MP) om resursbrist vad gäller habilitering av barn och unga inom AST 0-7 år

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till Hälso- och sjukvårdsnämnden frågar Helene Öberg (MP) hur förvaltningen avser lösa den akuta resursbristen inom habiliteringen för barn och unga med autismspektrumtillstånd (AST).

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2014-04-11
Bilaga 1 "Uppdrag för Autismcenter för små barn under 2014"
Skrivelse från Helene Öberg (MP)

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att anse skrivelsen besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

I skrivelse daterad den 8 oktober 2013 säger Helene Öberg att samtidigt som de neuropsykiatriska utredningarna har ökat i omfattning har inte den behandlande verksamheten inom den öppna habiliteringen fått tillräcklig utökning av sina resurser.

Antalet avslutade utredningar under åren 2009-2012

Vid en genomgång av antalet avslutade neuropsykiatriska utredningar för barn och unga 0-17 år under åren 2009 till 2012 framkommer att den största ökningen av utredningar skedde mellan åren 2009 och 2010 för att därefter plana ut och stanna på en mer stabil men hög nivå, se tabell 1. Mellan åren 2009 och 2012 har antalet utredningar ökat med 35 procent.

	2009	2010	2011	2012
Antal utredda barn 0-17 år	3552	4035	4344	4781
Procentuell årlig ökning		14 %	8 %	10 %

Tabell 1 Antal barn 0-17 år som avslutat en neuropsykiatrisk utredning inom SLL åren 2009-2012

Ekonomisk ram för Habilitering & Hälsa åren 2009-2012

Habilitering & Hälsa (H & H) inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) är den vårdgivare som i huvudsak ger habilitering till personer i alla åldrar med en neuropsykiatrisk diagnos samt BanyanCenter som erbjuder intensivträning för förskolebarn med autism. Vid en genomgång av budgeten för H & H framkommer att den har ökat med 11,5 procent mellan åren 2009-2012.

Det största budgettillskottet erhöll H & H i och med att ett nytt avtal togs fram för 2011 tillsammans med ett tydligt uppdrag till organisationen att förstärka de enheter som möter barn, ungdomar och vuxna med en neuropsykiatrisk diagnos. Syftet var att utveckla insatserna inom habiliteringen efter de rekommendationer som ges i det regionala vårdprogrammet för "ADHD, lindrig utvecklingsstörning och autismspektrumtillstånd (AST) hos barn, ungdomar och vuxna" som antogs av SLL 2010.

Könsfördelningen av totalt antal barn/ungdomar som efterfrågar habilitering

Vid en genomgång av barnens könstillhörighet vid Autismcenter för små barn (för barn 0-6 år med AST) under åren 2007-2012 noteras att flickornas andel är oförändrad och att den är cirka 20 procent av totalt antal barn per år som fått insatser vid enheten.

Vid en genomgång av könstillhörigheten vid Aspergercenter för barn- och ungdomsteamet (för barn/ungdomar 7-17 år med Aspergers syndrom eller AST utan utvecklingsstörning) under åren 2007-2012 noteras att andelen flickor är konstant och att andelen uppgår till cirka 30 procent av totalt antal barn/ungdomar per år som fått insatser vid enheten.

Autismcenter för små barn

Autismcenter för små barn (0-6 år) erbjuder sedan starten av verksamheten (november 2004) alla föräldrar till förskolebarn med AST en introduktionskurs i autismskunkap i grupp. De erbjuder även gruppverksamhet för föräldrar för att de ska lära sig olika tekniker för att stödja barnets utveckling av färdigheter. Dessutom ger centret alla barn behandlingsinsatser individuellt och/eller i grupp. Barnen får någon form av träningsprogram eller mer riktade insatser och tränar tillsammans med föräldrar och förskolepersonal de färdigheter som barn normalt lär sig i förskoleåldern. Antalet barn som ges insatser under ett år har sedan starten ökat från cirka 350 till 956 år 2012. Den stora ökningen gäller främst barn med AST och normal begåvning. Ökningen fortsatte även under 2013 vilket medförde väntetider för individuella insatser på 3-5 månader. Med anledning av detta tog ledningen för H & H ett beslut om tillfälligt intagningsstopp vid enheten under perioden 16 september 2013 till och med 31 januari 2014. Under det tillfälliga intag-

ningsstoppet hänvisades förskolebarn med AST antingen till Autismcenter för barn och ungdom eller till lokala habiliteringscentra för att få individuella insatser. Mottagandet hos dessa enheter har enligt uppgifter från H & H fungerat väl.

För att inte långa väntetider till behandling vid Autismcenter för små barn ska uppstå igen har ledningen för H & H tagit ett permanent beslut om hur mottagandet och insatser för barn 0-6 år med AST ska utformas under 2014, se bilaga 1 "Uppdrag för Autismcenter för små barn under 2014".

BanyanCenter

Uppdraget för BanyanCenter är föremål för en upphandling som pågår. Många familjer efterfrågar möjligheten att deras förskolebarn ska få intensivträna. För att kunna erbjuda fler förskolebarn intensivträning har den ekonomiska ramen för upphandlingen utökats med tre miljoner kronor. Det innebär att när det nya avtalet träder i kraft den 1 november 2014 kommer vårdtjänsten kunna erbjudas till minst 20 fler förskolebarn per år i jämförelse med nuvarande verksamhet.

Aspergercenters barn- och ungdomsteam

Aspergercenters barn- och ungdomsteam ger råd, stöd och behandling till barn och ungdomar 7-17 år med Aspergers syndrom eller AST med normal begåvning och till deras föräldrar. Centret ger i dag huvudsakligen stöd i form av föreläsningar, grupp- och kursverksamhet. Det innebär introduktionsstöd till föräldrar vid ny diagnos och föräldrautbildning med information om funktionshindrets innebörd samt möjlighet till kontakt med andra föräldrar med liknande erfarenhet. Fortsatt stöd erbjuds i form av temaföreläsningar och grupper för föräldrar och barn/ungdomar. Ett mindre antal barn/ungdomar ges också ett begränsat individuellt stöd och det finns även möjlighet till individuell telefonrådgivning för föräldrar till barn och ungdomar som har kontakt med centret.

Centrets personal uppskattar att ungefär 15-20 procent av de barn/ungdomar som har kontakt med centret har behov av mer omfattande individuella insatser. Detta behov har varit svårt att tillgodose i egen regi vilket medfört att en del barn/ungdomar med stora behov av insatser har hänvisats till lokala habiliteringscentra. På grund av svårigheter att tillgodose behovet av individuella insatser kommer barn och ungdomsteamet vid Aspergercenter att genomföra ett projekt under 2014. Syftet är att kartlägga hur många barn/ungdomar 7-15 år det finns i Stockholms län som diagnostiserats med AST utan utvecklingsstörning, hur många av dessa söker sig till H & H, utvärdera deras behov av insatser och vilken typ av insatser de behöver samt hur mycket resurser det krävs för att ge individuella insatser efter behov.

Långsiktig plan för att lösa dagens brist på individuella insatser för barn och ungdomar med AST utan utvecklingsstörning

Under 2014 kommer H & H att samla erfarenheter av den modell för mottagande av förskolebarn med AST som gäller för 2014 och de erfarenheter projektet kring barn/ungdomar 7-15 år med AST ger, för att föreslå en organisation som kan möta de behov barn och ungdomar med AST utan utvecklingsstörning har.

H & H kommer att delge Hälso- och sjukvårdsförvaltningen sitt ställningstagande hur habiliteringen ska utformas för barn/ungdomar 0-15 år med AST utan utvecklingsstörning. Förvaltningen kommer att följa utvecklingen inom området.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Olle Olofsson
Avdelningschef

Uppdrag för Autismcenter för små barn under 2014

Autismcenter för små barn har sedan starten 2004 haft ett ständigt ökande inflöde av nydiagnostiserade förskolebarn med autismspektrumtillstånd (AST). Detta har lett till allt längre väntetider till individuella insatser.

Under perioden 130916-140131 har enheten haft intagningsstopp för nya remisser. Nydiagnostiserade barn med AST har då remitterats till Autismcenter för barn och ungdomar (äldre förskolebarn med autism och utvecklingsstörning) och till lokala Habiliteringscenter (övriga förskolebarn med AST). Mottagandet har fungerat väl för de flesta familjer. Det finns ett stort intresse för målgruppen och en snabbt växande kompetens inom området.

Mottagande och insatser för barn med AST under 2014

Under februari-december 2014 tas barn med AST, som remitteras till Habilitering & Hälsa, emot på följande sätt:

Barn 0-4 år (f. 2010 och senare) utan utvecklingsstörning/lindrig utvecklingsstörning tas emot på Autismcenter för små barn och får insatser som längst tills barnet är 6 år.

Barn 5-6 år (f. 2008-2009) utan utvecklingsstörning/lindrig utvecklingsstörning får:

- Första besök på lokalt habiliteringscenter - www.habilitering.se/vara-center-och-enheter (<http://www.habilitering.se/vara-center-och-enheter>)
- Introduktionsprogram för föräldrar till barn med AST, 5 halvdagar under 5-8 veckor. Programmet anordnas av Forum Funktionshinder i samarbete med Autismcenter för små barn.
- Vid behov vidare insatser på lokalt habiliteringscenter efter introduktionsprogrammet.
- Kompletterande insatser via Forum Funktionshinder och Autismforum.

Barn 0-6 år med måttlig-grav utvecklingsstörning tas emot på lokalt habiliteringscenter:

- Föräldrarna erbjuds introduktionsutbildning om AST och utvecklingsstörning följt av vidare insatser till barnet och familjen.

God kompetens och kvalitet

Vid habiliteringscenter finns personal med god kunskap och erfarenhet av barn med AST. För att säkerställa en hög kvalitet i insatserna kommer under våren också en kompetensutvecklingsinsats att genomföras. Personal vid habiliteringscenter erbjuds då fördjupad utbildning om AST. De kommer också att ha tillgång till kunskaps- och metodstöd från Autismcenter fortlöpande under året.

Förändringen ingår i en långsiktig plan för insatser till personer med AST inom Habilitering & Hälsa

Under 2014 kommer vi att samla erfarenheter av denna modell för mottagande och insatser för barn med AST. Föräldrars nöjdhet och synpunkter är en viktig del. Erfarenheterna ska sedan tas tillvara vid fortsatt planering av insatser till personer med AST inom Habilitering & Hälsa. Målet är en organisation som kan möta de behov och möjligheter som finns hos denna snabbt växande grupp, och där vi tillsammans med andra aktörer kan ge bästa möjliga stöd.

Har ni frågor och funderingar angående denna information är ni välkomna att kontakta enhetschef Gun Palm 08-123 354 53

Senast uppdaterad: 2014-01-31

Informationsansvarig: Gun Palm

Synpunkter på innehållet? [Kontakta redaktionen \(mailto:forumfunktionen@sl.se\)](mailto:forumfunktionen@sl.se)

Skrivelse av Helene Öberg (MP) om resursbristen vad gäller habilitering av barn och unga inom AST 0-7 år

Samtidigt som de neuropsykiatriska utredningarna har ökat i omfattning så har inte den behandlade verksamheten fått tillräcklig utökning av sina resurser. När fler får diagnos (vilket inte konstigt eftersom vi det nu genomförs fler utredningar) så måste resurser för habilitering av dessa barn dimensioneras därefter.

Vi kan konstatera att medan budget för öppenvårdshabiliteringen egentligen är mer eller mindre oförändrad¹, så har antalet avslutade neuropsykiatriska utredningar ökat med 26% på två års tid (2010-2012).

Trenden ser dessutom ut att hålla i sig. Vi förstår att en stor andel av ökningen av dessa diagnoser står för att forskningen nu kommit ikapp med hur flickors symptom ser ut. Det här är alltså också en jämställdhetsfråga, när flickors behov blir synliga är resurserna plötsligt slut.

Konsekvensen bli att barnen får sämre möjlighet att bli självständiga. Familjen riskerar att sakna verktyg för att hjälpa sina många gånger ganska krävande barn.

Stig Nyman har sedan tidigare lovat en satsning på individuella habiliteringen av barn med AST och utan begåvningshandikapp. Vad händer med den?

På hemsidan för Habilitering och Hälsa (SLL) kan vi läsa:

”Autismcenter för små barn har nu nått gränsen för hur många barn som kan tas emot och Habilitering & Hälsa har därför fattat beslut om intagningsstopp vid enheten. Det är en tillfällig och nödvändig lösning för att lösa en ohållbar situation för såväl berörda familjer som behandlare på Autismcenter för små barn.”

Med anledning av detta så undrar vi hur förvaltningen tänker att lösa den akuta resursbristen. Vilka konsekvenser får det här beslutet för de drabbade

---

¹ Budget för öppenvårdshabiliteringen har på totalen ökat med 2%, en ökning som ligger inom en allmän nettoökningstakt

barnen och deras familjer och när kan stödet för barnen med AST vara på banan igen? Varför ensidigt öka resurser på upptäckt men inte följa upp med en rimlig resursförstärkning inom habilitering?

Helene Öberg (MP)